

The starting point of her research is studying the problem from points of views of different sciences, in particular, Philosophy, Pedagogy, Psychology, Didactics and the Methods of teaching. Thus three directions were founded: philosophical and pedagogical one; didactic and methodical one; psychological and didactic one.

Due to the theme of the scientific research a great attention is paid by the author to the theoretical basis of its studying in the field of didactics and the methods of teaching ESP.

The author underlines that the basis of methodological research in this direction is the competence paradigm of teaching that foresees integrated combination of individual activity based ; systematic; communicative activity based, sociocultural approaches.

The leading pedagogical conditions that provide formation of students' experience of independent cognitive activity, development of "study competence" in the process of learning ESP are: organizational and pedagogical conditions; methodical conditions; personal developing conditions.

Each of these conditions has been analyzed by the author in the Table 1.

At the end the author stresses the necessity of coexisting of variable models of organizing teaching ESP and developing skills in selflearning to create the conditions for students' selfrealizing and selfactualization.

Стаття надійшла до редколегії 12.02.2018

УДК 371.134:78(07)

Анжеліка КОРОЛЬ

*кандидат педагогічних наук, доцент
доцент кафедри педагогіки Криворізького державного вищого
навчального закладу «Криворізький державний педагогічний університет»,
м. Кривий Ріг, Україна
e-mail: Angel4@ua.fm*

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті розглядається проблема використання компетентнісного підходу у формуванні професійної компетенції майбутнього вчителя музичного мистецтва. Аналізуються деякі навчальні дисципліни у структурі підготовки майбутніх учителів музики, питання їх творчої самореалізації. Розглянуто різні підходи до розгляду понять «компетенція», «професійна компетенція», «професійна компетенція майбутнього вчителя музики». Розглянуто сутнісне наповнення понять «інтерактивні технології», «музично-комп'ютерні програми», «мультимедіа», «мультимедійні засоби», використання мультимедійних технологій у музичній освіті. Визначено фахові музичні компетенції, якими повинен володіти майбутній вчитель музичного мистецтва.

Ключові слова: компетенція, професійна компетенція майбутнього вчителя музики, інформаційно-комп'ютерні, мультимедійні технології.

На сучасному етапі розвитку суспільства значно зросли вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців, зокрема вчителів. Це пов'язано з тим, що традиційна професійна підготовка вчителів вичерпала свої ресурси. Гуманістична парадигма університетської освіти все більше уступає місце новій парадигми XXI століття – інноваційної, яка у повному обсязі враховує компетентнісний підхід, розрахований на формування кваліфікованого фахівця і спрямована на підготовку компетентного вчителя. Тому вищі навчальні заклади України все більше орієнтуються на підготовку кваліфікованих фахівців із високим рівнем професійної компетентності. У свою чергу компетентнісний підхід уособлює інноваційні засади освіти і передбачає підготовку освіченої, духовно багатой, інтелектуально зрілої особистості фахівця, зокрема вчителя музичного мистецтва.

Для проведення системної модернізації освітньої галузі в Україні за останні роки було прийнято низку державних нормативних документів: «Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр.» (2012), закон України «Про вищу освіту» (2014), «Проект Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 рр.» (2014), Проект закону України «Про освіту» (2016), Концепція «Нова українська школа» (2016), які так чи інакше спрямовані на впровадження інноваційних змін та інноваційних технологій в освіті. Так, в Законі України «Про вищу освіту» передбачається державна підтримка не тільки освітньої, наукової, науково-технічної, але і інноваційної діяльності закладів вищої освіти, а також стверджується, що вона має бути складовою їхнього освітнього процесу [4]. У «Проекти Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 рр.» вважається

необхідним «запровадити єдині стандарти/індикатори знань, умінь і навичок в галузі ІКТ для учнів та викладачів – сумірних з міжнародними показниками: PISA in computer skills, індустріальні міжнародні тести Microsoft Certified Educator тощо» [7]. У Концепції «Нова українська школа» інноваційні перетворення покладено у її основу, а наскрізне застосування інформаційно-комунікативних технологій в освітньому процесі є запорукою успіху нової школи. «Реформування педагогіки загальної середньої освіти передбачає перехід до педагогіки партнерства між учнем, вчителем і батьками, що потребує ґрунтовної підготовки вчителів за новими методиками і технологіями навчання, зокрема інформаційно-комунікативними технологіями» [5].

У психолого-педагогічній літератури висвітлені різні аспекти компетентнісного підходу до підготовки майбутніх фахівців, у тому числі вчителів. Це стосується робіт Н. Бібік, С. Бондар, С. Гончаренко, О. Дубасенюк, І. Зязюн, Н. Ничкало, О. Пометун, О. Савченко та ін. Л. Васильченко, С. Гончаренко, Н. Ничкало, І. Полубоярина, О. Савченко розглядають питання професійно-педагогічної компетенції. А. Болгарський, Н. Гуральник, Л. Мосол, Т. Пляченко, А. Ростригіна акцентують увагу на питаннях компетентнісного підходу підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Проблеми використання інформаційно-комунікативних технологій у мистецької освіти знайшли відображення у роботах як вітчизняних, так і зарубіжних науковців: Т. Абдрашитова, Н. Белявіна, А. Бондаренко, О. Бордюк, Ю. Дворник, Т. Линник, В. Луценко, Ю. Олійник, О. Чайковської, Т. Турчин та інших. Але проблема впровадження інформаційних технологій у процес підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва розглянуто недостатньо.

Метою статті є аналіз трактування поняття «компетентність», «професійна компетентність», «професійна компетентність майбутнього вчителя музики»; складові професійної компетентності майбутнього вчителя музики; формування інформаційної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Існує багато визначень понять «компетентність», «професійна компетентність». Так, у «Законі про вищу освіту» компетентність визначається як «динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти» [4].

Відмітимо, що у психолого-педагогічній літератури професійна компетентність учителя трактується як властивість особистості, що виявляється в здатності до педагогічної діяльності; єдність теоретичної й практичної готовності педагога до здійснення педагогічної діяльності; спроможність результативно діяти, ефективно розв'язувати стандартні та проблемні ситуації, що виникають у педагогічній діяльності [8, 93–94].

А. Волосенко вважає, що професійна компетентність майбутнього вчителя – це складна інтегративна якість особистості, що включає володіння ним професійними знаннями й уміннями, готовність і здатність реалізовувати свій потенціал (знання, уміння, досвід, особистісні якості тощо), творчі здібності з метою забезпечення успішної педагогічної діяльності [2, 147–148].

У свою чергу, Л. Беземчук вважає компетентність майбутнього вчителя музики здатністю особистості до професійної діяльності, яка містить результати навчання, виховання й розвитку в установах вищої педагогічної освіти: знання, уміння, особистісні якості, необхідні для виконання професійної інноваційної діяльності в галузі мистецтва відповідно до суспільних вимог [1, 11].

В залежності від мети і завдань дослідження вчені виокремлюють різні види професійної компетентності. Наприклад, виділяють спеціальну, соціальну, особистісну, індивідуальну (А. Маркова); когнітивно-технологічну, методичну, комунікативно-ситуаційну, соціальну, психолого-педагогічну, прогностувально-рефлексивну, аутопсихологічну, інформаційно-технологічну, управлінську, кооперативну, полікультурну, валеологічну, загальнокультурну (О. Біляковська).

Нам більше імponує зразок складових компонентів професійної компетенції, запропонований Л. Беземчук, яка до ключових компетенцій учителя музичного мистецтва віднесла: комунікативну (ерудиція, культура мовлення, артистизм учителя, вміння налагоджувати взаємодію з учнями), регулятивну (уміння формувати в учнів музичні знання, вміння, навички, застосовувати методику вокальної і хорової роботи з учнями), операційну (навички виконання музичних творів і диригентської техніки на уроці); інтерпретації музичних творів, музичної імпровізації), інтелектуально-педагогічну (уміння створювати на уроці проблемні ситуації, атмосферу зацікавленості, ін.), інформаційну (знання музичної програми, нових методик викладання музики, застосування сучасних методів і технологій мистецької освіти) [1, 13–14].

Як бачимо, професійна компетентність вчителя музики включає до себе єдність теоретичної та практичної підготовки до професійної діяльності. Тому засвоєння майбутнім вчителем музичного

мистецтва теоретичних і практичних дисциплін сприяє оволодінню психолого-педагогічними і музично-історичними знаннями, естетичної сутністю музичного мистецтва, дозволяє набутти виконавських умінь і навичок (основний і додатковий музичний інструмент, хоровий спів, диригування, постановка голосу).

Вивчення психолого-педагогічних дисциплін дає майбутнім вчителям музики знання вікових особливостей учнів різного віку, закономірності, принципи, методи, форми навчального процесу в школі. Музично-теоретичні дисципліни, які є базовою основою навчання студентів музичних факультетів (історія музичного мистецтва, сольфеджіо, гармонія, поліфонія, аналіз музичних творів), спрямовані на формування музичної грамотності, розвиток музичних здібностей, музично-слухових уявлень, розкриття змісту музичного твору, ін. Заняття у хоровому класі формують професійні уміння та навички співу в хорі, управління хоровим колективом. Заняття по постановці голосу спрямовані на розвиток голосового апарату, співацьких здібностей, формуванню вокально-педагогічних умінь.

Таким чином, компетентнісний підхід є важливим чинником професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, розширенню інших професійних компетенцій, значний інтерес до музики, високий рівень методичної підготовки і якісне викладання предмета у перспективі.

Модернізація освіти України неможлива без підготовки педагогічних кадрів нового покоління, формування в них нової культури педагогічної праці, володіння інформаційно-комунікативними технологіями (ІКТ). Уміння поєднувати у навчальному процесі традиційні та інформаційно-комунікативні технології визначають професійну компетентність учителя музики. Вчитель, якій володіє теоретичними знаннями про базові складові комп'ютера, музичне програмоване забезпечення, основи звукорежисури, акустику музичних інструментів, знає, де і як знайти інформацію про музику різних напрямків, жанрів, видатних музикантів, композиторів, використати її таким чином, щоб учні вчилися у нього – може називатися інформаційно-компетентною особистістю.

Одним із засобів інформаційних технологій є технологія мультимедіа, яка у сучасних умовах стає дуже перспективною. Мультимедійні технології є складовою інформаційних технологій, які дозволяють вводити, зберігати, переробляти і відтворювати текстову, аудіовізуальну, графічну, тривимірну та іншу інформацію. Мультимедіа – це технологія, що забезпечує за допомогою технічних і програмних засобів роботу з анімованою

комп'ютерною графікою і текстом, мовою, високоякісним звуком, нерухомими зображеннями і рухомими відео [3].

Дослідження свідчать про те, що використання інформаційних і мультимедійних технологій у навчальному процесі (будь то ВНЗ або школа) сприяє запам'ятовуванню різної інформації на 30–40% і скорочує час навчання майже втричі. Тому їх використання є дуже перспективними і необхідними.

У навчальному процесі ВНЗ для професійної підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва мають входити наступні музично-комп'ютерні програми: енциклопедії, словники, підручники, посібники тощо; звукові і нотні редактори (Sound Forge, Adode Audition, Wave Lab, Final, Sibelius, MuseScore, інші), Інтернет-ресурси, соціальні сервіси Інтернету.

Це необхідно для того, щоб володіння такими програмами, як наприклад Windows Media Player, Winamp та інші, сприяли майбутнім вчителям відтворенню музичних файлів, вибудовуванню списку мелодій, запис у різних форматах, перегляду абстрактних візуальних образів при прослуховуванні музики, пропонованих цими програмами. Програми Magix Musik Maket, MuLab, Orion, FL Studio, Ableton Live та багато інших допоможуть студентам у написанні музики. Програма Final спрямована на написання нотного тексту, його редагування, створення мелодії, аранжування, інструментування музичних творів. Програма Microsoft PowerPoint – (мультимедійна презентація) – прикладна програма для створення і відображення наборів слайдів, в яких текст поєднано з графічними об'єктами, діаграмами, фотографіями, звуковими файлами та анімаційними ефектами.

Для майбутнього вчителя музичного мистецтва важливим є не тільки поширення обсягу знань про ІКТ, мультимедіа, але і оволодіння методами видобування нових знань про них. Тому викладачам доцільно пропонувати студентам розробити мультимедійний проект (МП), до складу якого входять окремі інформаційні ресурси (тексти, малюнки, схеми), фрагменти аудіо-відео файлів, музики та ін. Робота над МП буде сприяти вивченню, розширенню і поглибленню теоретичної бази проектування мультимедіа-технологій, розвитку творчого і критичного мислення студентів, підвищенню ефективності вивчення професійно-теоретичних дисциплін.

У сучасній школі є безліч музичних програм різного призначення. Одні спрямовані на вивчення учнями теорії музики, уміння зрозуміти відомі музичні твори; інші допомагають розвитку і вдосконаленню їх музичних здібностей; треті навчають

проводити елементарний аналіз музичних творів; четверті спрямовані на розширення слухачького досвіду учнів. Наприклад, в початковій школі можуть бути використані наступні музичні програми: Note by Note, Listen Up, Чарівна музична сходишка, Музыкальная шкатулка, Нотна грамота, Шарманщик та інші.

Як бачимо, сучасній студент повинен бути обізнаний з безліч музичних програм. Тому при навчанні у ВНЗ викладачі мають навчити студентів не тільки користуватися якоюсь конкретною комп'ютерною програмою, а сформувати у них здатність оволодіти новий професійно важливий програмний продукт і зробити це самостійно. Такий студент і надалі буде цікавитись розробками нових музичних програм, що значно підвищить його професійну майстерність у майбутньої професійної діяльності.

Професійна компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва – це результат

творчої професійної діяльності викладачів ВНЗ, спрямованої на формування єдності теоретичної та практичної підготовки студентів до професійної діяльності. Це сприяє оволодінню майбутніми вчителями музики психолого-педагогічними і музично-історичними знаннями, естетичної сутністю музичного мистецтва, дозволяє набутти виконавських умінь і навичок. Впровадження комп'ютерних технологій у музичну освітню галузь забезпечує процес оновлення, оптимізації та більш ефективний вплив на процес музичного навчання.

Подальші перспективи дослідження полягають у розробці та апробації методики формування готовності майбутніх вчителів музичного мистецтва до професійної діяльності з використанням інформаційно-комунікативних і мультимедійних технологій, пошук нових шляхів, засобів, форм навчання, нової організації навчально-виховного процесу у ВНЗ.

Список використаних джерел

1. Беземчук Л. Забезпечення професійної компетентності майбутнього вчителя музики в умовах магістратури / Л. Беземчук // Засоби навчальної та науково-дослідної роботи: Збірник наукових праць. – Харків : Харк. нац. пед ун-т імені Г. С. Сковороди. – 2012. – Вип. 37. – С. 11-21.
2. Волосенко А. Формування професійної компетентності як важливий чинник творчої самореалізації майбутнього вчителя / А. Волосенко // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2012. – № 6 (Ч. I). – С. 140-149.
3. Дрот В. Л., Новиков Ф. А. Толковый словарь современной компьютерной лексики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://comp.vslovar.org.ru/603.html>.
4. Закон України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради, 2014, № 37-38 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show 1556-18>.
5. Концепція «Нова українська школа» / упор. Л. Гриневич. – К., 2016. – 34 с.
6. Остапенко Н. І. Компетентнісний підхід у професійній підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва / Н. І. Остапенко // Наукові записки. Ніжинський ДПУ ім. Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – Ніжин. – 2015. – С. 53-57.
7. Проект Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу: <http://osvita.ua/news/43501>.
8. Скворцова С. О. Професійна компетентність вчителя: зміст поняття / С. О. Скворцова // Наука і освіта. – 2009. – №4. – С. 93-97.

References

1. Bezemchuk L. (2012) Zabezpechennia profesiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia muzyky v umovakh mahistratury [Ensuring professional competence of the future teacher of music in the conditions of the Master's Degree course]. Zasoby navchalnoi ta naukovo-doslidnoi roboty: Zbirnyk naukovykh prats [Means of educational and research work: Collection of scientific works]. Kharkiv : Kharkiv national teachers training university of Skovoroda H. S., vol. 37, pp. 11-21.
2. Volosenko A. (2012) Formuvannia profesiinoi kompetentnosti yak vazhlyvyi chynnyk tvorchoi samorealizatsii maibutnoho vchytelia [Formation of professional competence as an important factor in the creative self-realization of the future teacher]. Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia. [Problems of preparing a modern teacher] no. 6 (Ch. I). pp. 140-149.
3. Drot V. L., Novykov F. A. Tolkovy slovar sovremennoi kompiuternoї leksyky [A definition dictionary of modern computer vocabulary] [Electronic resource]. Available at: <http://comp.vslovar.org.ru/603.html>.
4. Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» (2014) [The Law of Ukraine «On Higher Education»]. Verkhovna Rada Journal, no. 37-38 [Electronic resource]. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show 1556-18>.
5. L. Hrynevych (2016) Kontseptsiiia «Nova ukrainska shkola» [Concept «New Ukrainian School» Kyiv. p. 34.
6. Ostapenko N. I. (2015) Kompetentnisnyi pidkhid u profesiyni pidhotovtsi maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva [Competency approach in the professional training of the future teacher of musical art] Naukovi zapysky. Nizhynskiy DPU im. Mykoly Hoholia [Proceedings. Nizhyn national teachers training university of Mykola Hohol]. Psykholohopedahohichni nauky. [Psychological-pedagogical sciences.] Nizhyn. pp. 53-57.
7. Proekt Kontseptsii rozvytku osvity Ukrainy na period 2015-2025 rokiv [Draft Concept of the Development of Ukrainian Education for the period 2015-2025] (2015) [Electronic resource]. Available at: <http://osvita.ua/news/43501>.
8. Skvortsova S. O. (2009) Profesiina kompetentnist vchytelia: zmist poniattia [Professional competence of the teacher: the content of the concept]. Nauka i osvita [Science and education]. no. 4, pp. 93-97.

Король А. М. Формирование профессиональной компетенции будущего учителя музыкального искусства

В статье рассматривается проблема использования компетентностного подхода при формировании профессиональной компетенции будущего учителя музыкального искусства. Анализируются основные учебные дисциплины в структуре подготовки будущих учителей музыки, вопросы их творческой реализации. Рассматриваются различные подходы к рассмотрению понятий «компетенция», «профессиональная компетенция», «профессиональная компетенция будущего учителя музыки». Рассмотрено содержательное наполнение понятий «интерактивные технологии», «музыкально-компьютерные программы», «мультимедиа», «мультимедийные средства», использование мультимедийных технологий в музыкальном образовании. Определены специальные музыкальные компетенции, какими должен владеть будущий учитель музыкального искусства.

Ключевые слова: компетенция, профессиональная компетенция будущего учителя музыки, информационно-компьютерные, мультимедийные технологии.

Korol A. Formation of professional competence of the future teacher of musical art

The article deals with the problem of using a competency-based approach in the process of formation of professional competence of the future musical art teachers. The main educational disciplines are analyzed in the structure of the future music teachers' training, as well as the questions of their creative realization. It gives consideration to different approaches to considering of the concepts of «competence», «professional competence», «Professional competence of the future teacher of music». It gets a view of details of the concepts of «interactive technologies», «Music and computer programs», «multimedia», «Multimedia tools», the use of multimedia technologies in musical education. Specific musical competences of the future teacher of the musical art are defined.

Keywords: competence, professional competence the future teacher of music, information-computer, multimedia technologies.

Стаття надійшла до редакції 11.02.2018

УДК 373.5.016:5(477)»19/20»

Олена КОХАНОВСЬКА

*кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії
і методики викладання навчальних дисциплін
Комунального вищого навчального закладу
«Херсонська академія неперервної освіти»
Херсонської обласної ради, м. Херсон, Україна
e-mail: aninamama.ks@gmail.com*

**КАТЕГОРІЙНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ
«ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНА ОСВІТА ДІВЧАТ»**

У статті здійснено категорійний аналіз поняття «природничо-математична освіта дівчат». Зазначено, що існує багато визначень поняття «освіта» та проаналізовано деякі з них. Вказано, що природничо-математична освіта є предметом посиленої уваги сучасної української держави, адже існує певний дисбаланс між знаннями, які надаються підростаючому поколінню та вимогами, що висувуються до молоді роботодавцями. Визначено, що поняття «жіноча освіта» є збірним і з'явилося як самостійна галузь освіти у зв'язку з нерівноправним соціальним становищем жінки у суспільстві. На основі аналізу викладених дефініцій, автором наведено власне тлумачення поняття «природничо-математична освіта дівчат».

Ключові слова: освіта, жіноча освіта, природничо-математична освіта.

На сьогодні Україна знаходиться на етапі реформування всіх соціальних інституцій, в тому числі і системи освіти. Реформи перш за все націлені на створення умов для отримання якісної освіти підростаючим поколінням. У цьому контексті на державному рівні викликає занепокоєння наявний стан природничо-математичної освіти. У зв'язку з цим своєї актуальності набуває

питання комплексного аналізу природничо-математичної освіти як педагогічного феномену та визначення шляхів удосконалення її надання на ринку освітніх послуг в Україні.

Питання природничо-математичної освіти знайшли широкий формат обговорення на загальнодержавному рівні. Так, наприклад, на важливості підвищення її якості наголошено у Державній